

PIKAVERE JA MALLAVERE KÜLADE

ARENGUKAVA

2013 – 2023

Sisukord

Sissejuhatus	3
1 Külade olukorra kirjeldus.....	3
1.1 Külade paiknemine	3
1.2 Pikavere ja Mallavere ajalugu.....	3
1.3 Looduslikud olud	4
1.4 Majanduslikud olud	5
1.5 Küla infrastruktuur	5
1.5.1 Teed	5
1.5.2 Elekter, vesi, kanalisatsioon	5
1.5.3 Muud teenused	5
1.5.4 Sotsiaalne infrastruktuur.....	6
1.6 Külade elanikkond	6
1.7 Külade elanike küsitlused tulemused	7
2 SWOT analüüs	7
3 Külade vajadused.....	8
4 Küla tulevikupilt aastateks 2013-2023	8
5 Tegevuskava	10
6 Lisa 1	12
7 Lisa 2	13

Sissejuhatus

Käesolev arengukava on külade arengut käsitlev dokument, mis kajastab külade olukorda ja soovitud arengut. Arengukava on koostatud 10 aastaks ja see kuulub ülevaatamisele iga 5 aasta järel või varem, kui tekib vajadus.

Arengukava koostamine on vajalik, sest on:

1. vajadus fikseerida ja dokumenteerida omavahelised kokkulepped
2. vajadus taotleda finantsvahendeid maaelu arengut toetavatelt fondidelt
3. vajadus teadvustada küla kui institutsiooni, millel on kindel koht ühiskonnas ja roll oma liikmete tuleviku kujundamisel
4. vajadus esindada küla huve vallavalitsusega suhtlemisel, samuti suhtlemisel teiste külade, asutuste ning organisatsioonidega.

Eelmine arengukava oli koostatud aastateks 2009-2014, mis kinnitati külakoosolekul 2.veebruaril 2008.a., ning 1.veebruaril 2009 kinnitati korrigeeritud variant.

5.aprilli 2012.a. külakoosolekul võeti vastu otsus koostada uus arengukava ja moodustati initsiatiivgrupp, kelle ülesandeks sai uue arengukava välja töötamine.

2012.aasta sügisel viidi läbi uus küsitlus külade elanike seas. Vastuste alusel viidi külakoosolekul ja initsiatiivgrupi koosolekutel läbi SWOT-analüüs.

1 Külade olukorra kirjeldus

1.1 Külade paiknemine

Pikavere ja Mallavere külad asuvad Raasiku vallas Harju maakonnas, Tallinnast 32 km kaugusel. Külad paiknevad valla lõunaosas (Lisa 2).

Raasiku valla territooriumil paikneb 15 küla. Elanike arvu poolest kuuluvad külad valla väiksemate hulka.

Lõunapiir on ühine Kose vallaga. Läänepiiril asuvad Rae valla Urvaste ning Suursoo külad. Idapiirile jääb Härma küla. Kahe küla vaheliseks piiriks on Jägala-Aruvalla maantee. Külakeskuse kaugus Aruküla alevikust (valla keskusest) on 15 km, Raasiku alevikust 12 km ja Kose alevikust 11 km. Lähim üleriigilise tähtsusega tee on Tallinn-Tartu maantee, milleni on 11 km. Lähedus Tallinnale ning samas kaugus suurematest teedest on vajutanud oma pitseri küla arengule viimastel aastakümnetel – järjest suureneb Tallinnas tölkäivate inimeste arv ja osakaal, kuid see protsess on siiski oluliselt aeglasem, kui paremate ühendusteedega naaberkülades ja –valdades.

1.2 Pikavere ja Mallavere ajalugu

Pikavere nime esmamainimine on Taani hindamisraamatus aastast 1219. Tegelikult oli ala asustatud vähemalt tuhat aastat varem. Seda tõendavad leitud asulapaigad Suureväljal ja

Mallaveres. Ilmselt oli siinne asustus märksa vanem lõuna poole (Kose) jäävatest aladest. Levis ju muinasasustus Rebala-Jõelähtme piirkonnast lõunasse mööda Raasiku – Tõhelgi - Perila väikevoori ja moreentasandikke Pikaveresse.

Kui Taani preestrid 13. saj. algul ristimisretkega Pikaveresse jõudsid, oli see ala Jõelähtme muinaskihelkonna osa. Hiljem sai Pikavere Jõelähtmest eraldunud Harju - Jaani ja lõunas asuva Kose kihelkonna piirimaile. Nii on elanikkond jaotunud kahe kihelkonna vahel tänaseni. Samal ajal – 1219. a. – on mainitud ka Mallavere nime kirja-pildiga Malejaferi. Pikavere kirja-pilt on Pikaekae. Hiljem on Pikavere nime kirjutatud 1586. a. Pytferr, 1816. a. Pickfer. Pikavere mõisa esmamainimine on 1446. aastal. Mõis võttis keskuse lähialad põllumaana kasutusse ja hävitas olemasoleva asustuse. Uus asustus hakkas tekkima mõisa maavalduste äärealadel. Pikavere maarahva põliskülad, tekkides mõisamaade lõuna- ja läänepiirile, moodustasid ajaloolise Pikavere kogukonna: Salu küla, Urvaste küla, Seli küla, Kivioja küla, Andi küla. Põhja ja itta laienemisvõimalus puudus, sest seal asusid Perila mõisa valdused Silmsi ja Härma. Mõisa ümbruses – Mallavere ja Suurevälja – laiusid mõisapõllud ja asustus puudus. Pikavere mõisa esiletõus seondus üldise mõisade tõusulainega 15. sajandil, mil Euroopa hakkas siitmailt vilja ostma. Uued tõusud toimusid Põhjasõja järel ja 18. sajandi lõpul, kui ehitati mõisate viinavabrikud ja algas suur viinaäri. Maarahvale tõi see reeglina vaid kohustuste suurenemise ja veelgi enam ääremaadele tõmbumise. Sealne elu elavnes koos talude päriseksmüümisega, mis algas mõisakeskusest kaugemates paikades. Pikaveres toimus see Salu külas. Siit edasi jõudis see Urvaste, Seli, Kivioja ja Andi külasse.

Kui tsaarivõimu langemisega 20. sajandi algul mõisate valitsemisaeg lõppes, mõisa põldudele tekkisid külad. Mõisa keskusest sai Pikavere asundus, lõuna suunal taastus Mallavere küla, põhjas Suurevälja küla. Pikavere maadele loodi 1930-ndate aastate algul riigi poolt uus asundusküla Suursoo. Kogu Pikavere ala kuulus Peningi valda koos Perila, Kiviloo ja Peningi kogukonnaga.

Riigikorra muutus ja sõda tõi muutusi administratiivses jaotuses. Vallad asendati külanõukogudega. Peningi vallast sai Pikavere külanõukogu keskusega Pikaveres Kose rajooni koosseisus. Hiljem liideti Kose rajoon Harju rajooniga.

Taasiseseisvumisega sai teoks ajalooliselt ja geograafiliselt ühtse Pikavere kogukonna põhjendamatu lõhkumine. Salu, Urvaste ja Suursoo külad jäid Rae valda, endise Pikavere mõisa lähiala Raasiku valda. Moodustati kaks küla: Pikavere ja Mallavere.

Mallavere külasse kuulusid ka endised väikekülad Kivioja ja Andi. 1949. aastal loodi Mallavere ja Kivioja alale Lembitu kolhoos, Andi külasse kolhoos Kalevipoeg. Mitmed ühinemised läbiteinud Lembitu kolhoos püsis Pikavere ümbruses 1957. aastani, mil liideti Peningi sovhoosiga. Hilisemad liitmised tõid Pikaveresse Tasuja kolhoosi ja Aruküla kolhoosi. Pikavere nime varasemad külad pole kandnud. Praegune Pikavere küla hõlmab endise Suurevälja küla ja ajalooliselt Perila kogukonda kuulunud Silmsi küla. Suurevälja külas loodi 1949. aastal kolhoos Kalju, mis 1952. aastal liideti Lembituga, edasi Peningi, Tasuja ja Aruküla majandiga.

Tänapäeva Pikavere ja Mallavere külad on Raasiku valla piirikülad. Mallavere küla piirneb Kose ja Rae vallaga, Pikavere küla Rae vallaga.

1.3 Looduslikud olud

Pikavere ja Mallavere külad asuvad lainjal tasandikul. Külade administratiivpiiridesse jääb palju metsamaad, mis on kohati ka soine. Suuremad põllumajanduslikult haritava maa massiivid on ajaloolise mõisasüdame ümber. Enamasti on põllulapid mosaiiksed, piirnedes

puistutega. Põhjaosas läbib Pikavere küla Jägala-Pirita kanal, samuti lookleb külas Silmsi oja. Pikaveres on säilinud 3 endist mõisa tiiki. Mallavere külast algavad nii Silmsi oja kui Mallavere peakraav.

Külades asub mitmeid allikaid, mis suunavad oma veed Silmsi ojasse ja Mallavere peakraavi. On mitmeid kohti kus maa-alused karstialad avanevad allikatena looduses. Ajalooliselt on mõnes sellises veekogus leotatud lina.

1.4 Majanduslikud olud

Viimastel aastakümnetel on märgatavalt vähenenud külade elanikkonna hõivatus põllumajanduses.

Selle võrra on suurenenud Tallinnas ja teistes suuremates keskustes (Jüris; Arukülas) tööl käivate elanike hulk. Kohapeal pakub tööd Pikavere Lasteaed-Algkool ja 2 põllumajandustootmisega tegelevat talu.

1.5 Küla infrastruktuur

1.5.1 Teed

Suurematest teedest läbib külasid mustkatte all olev Jägala-Aruvalla tee ning kruusakattega Viskla - Pikavere tee. Kohalikke kruusakattega teid on ligi 20 km.

Suureks probleemiks on teede tolmmine. Probleemi lahendamiseks oleks vajalik teedele must kate või asfalteerimine.

Kuna Jägala - Aruvalla teed mööda sõidab palju raskeveokeid, tekib kevadeti ja sügiseti teele palju akuke. Probleemiks on ka suurte veokite lubatud sõidukiiruse ületamine asulasisestel teelõikudel.

1.5.2 Elekter, vesi, kanalisatsioon

Elektriühendus on kõigis majades, vett saadakse enamasti majade juurde rajatud puurkaevudest.

Ühiskanalisatsiooni ja veepuhastusseadmed ei ole. Enamikes majapidamistesse on rajatud septiksüsteemid.

1.5.3 Muud teenused

Külades puuduvad elanikele pakutavad teenused, v.a raamatukogu teenus. Pikavere külas on avatud avalik infopunkt, kus on interneti kasutamise võimalus, samas on ka enamikes majapidamistes internetiühendus.

Küladesse on paigutatud prügikonteinerid pakendi, paberi ja taara jaoks.

Külaelanikel puudub informatsioon ümberkaudsete firmade poolt pakutavatest teenustest.

Teenused, mida külade elanikud vajaksid:

- transporditeenus (s.h. ka rasketehnika)
- kauplusauto teenus
- niitmisteenus
- küttepude valmistamine

1.5.4 Sotsiaalne infrastruktuur

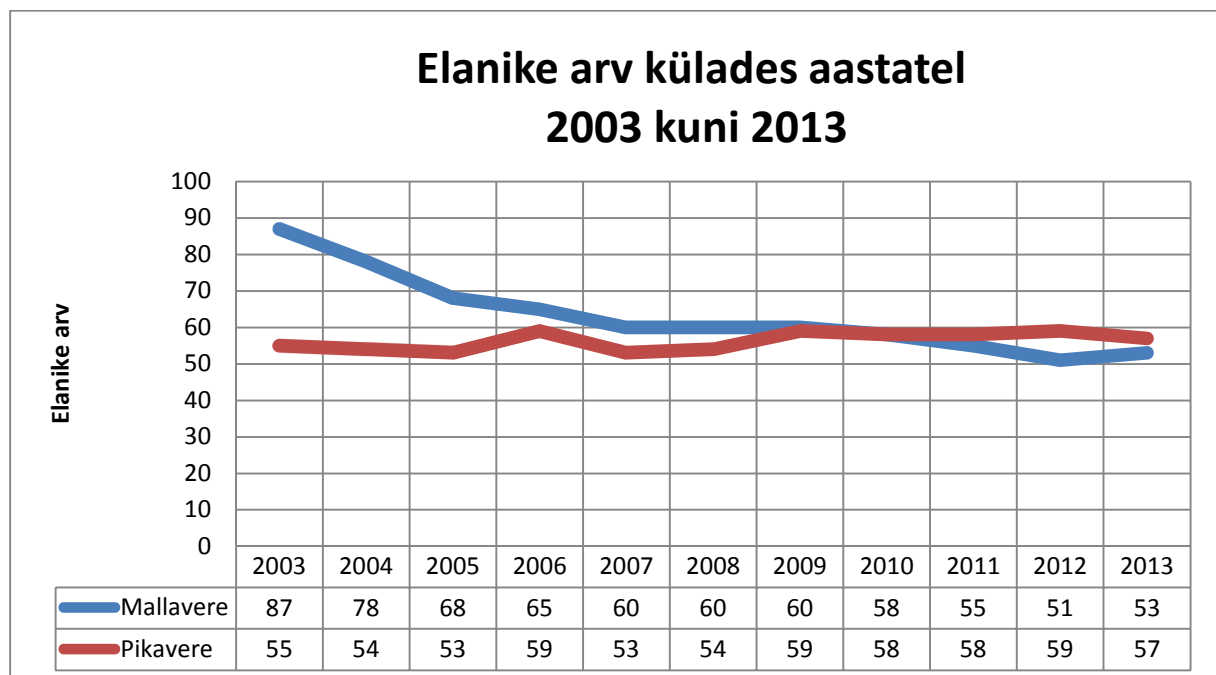
Külaselts korraldab alates 2009.aastast külade elanikele jaanipidu ja jõuluõhtut. Koostöö Pikavere Lasteaed-Algkooliga on korraldatud kooliruumides ja pargis muid meelelahutusüritusi. Koolis tegutsevad ringid, milledest elanikud osa võtavad: aeroobika, jooga, külakapell.

1.6 Külade elanikkond

Mallavere küla elanike arv on viimase kümne aasta jooksul olnud pidevalt vähenemise tendentsis, langes 87-lt 51-le. Käesoleva aasta 1.jaanuari seisuga on esimest korda elanike arv suurenenud võrreldes eelneva aastaga.

Pikavere küla elanike arv on olnud stabiilsem, jäädes vahemikku 53 kuni 59.

Allpool oleva diagrammi ja tabelite aluseks on võetud rahvastiku registri andmed. Külades elab inimesi, kes ei ole oma elukohaks registreerinud Mallavere või Pikavere küla.

1.7 Külade elanike küsitlused tulemused

Küsitlusel osales 12 leibkonda, 17 meest, 18 naist ja 12 last, kokku 47 inimest.

Vastanud järjestasid valdkonnad-tegevused, mida oleks vaja arendada tähtsuse järjekorras, järgmiselt: turvalisus, külateed, teede korrashoid, ettevõtluse edendamine, seltsielu elavdamine, ühisürituste korraldamine, puhkealade väljaehitamine, laste mänguväljakute rajamine.

2 SWOT analüüs

Läbiviidud küsitluse baasil viidi külade koosolekul ning initsiatiivgrupi koosolekutel läbi SWOT-analüüs

KÜLADE SWOT ANALÜÜS	
Tugevused • Looduslikult kaunis elukeskkond • Hea asukoht – pealinast 32 km kaugusel • Heal tasemel alghariduse võimalus • Head suhted vallaga • Isetoimiv naabrivalve loob turvalisuse • Lasteaia ja –sõime kohad kõikidele lastele	Nõrkused • Töökohtade puudumine • Kehv bussiühendus (Raasikule, Arukülasse, Tallinna, Kosele) • Kaupluse, toidlustuse ja majutuskohdade puudumine • Vaba aja sisustamise võimalusi napib
Ohud • Vananev elanikkond • Rahvaarvu vähenemine – noorte lahkumine • Üldise majandusolukorra halvenemine • Vähene ettevõtlus • Raskeveokite transiiditee • Metsapõlengud	Võimalused • Traditsioonide elustamine ja seltsielu arendamine • Külakeskuse arendamine • Projektide kirjutamine • Turismikeskuse rajamine • Ettevõtluse arendamine • Sisserände suurendamine, koostöö KOV-ga

3 Külade vajadused

1. Korrasolev teedevõrk ja rahuldav ühistranspordisüsteem, ühendus keskustega, korralikud bussiootepaviljonid.
2. Pikavere Lasteaed-Algkooli säilimine ja parendamine.
3. Informatsiooni kättesaadavus Raasiku vallavalituse, oma ja naaberkülades toimuva kohta (kodulehekülj veebis, infotahvliid külade keskustes).
4. Külaplatsi väljaehitamine.
5. Sportimiskohtade väljaarendamine, ühiskülastuse organiseerimine Kose ujulasse.
6. Organiseeritud seltsielu:
 - suvised pargipeod
 - kevad- sügis- ja jõululaadad
 - rahvateatrite etendused
 - harivad teeõhtud
 - käsitöö töötod

4 Küla tulevikupilt aastateks 2013-2023

Mallavere ja Pikavere külad on aktiivse kogukonna, kvaliteetse taristu, loodussõbraliku ja turvalise elukeskkonnaga, puhke- ja turismivõimalustega, innovatiivsed ning pidevalt arenevad külad.

Eelisarendatavad valdkonnad:

1. **Külaelu edendav MTÜ** – juriidiline isik, mille abil on võimalik külarahva eesmärgid ellu viia.
2. **Mallavere ja Pikavere külade kodulehekülj** – külade ja tema tegemisi tutvustav veebileht internetis.
3. **Puhas ja korras küla** – külade puhtus ja kord on visiitkaart külalistele ja külade endi elanikele.
4. **Külas on olemas valmishitatud külaplats, kus asuvad erinevad atraktsioonid lastele ja täiskasvanutele** – lõkkeplats, laululava, külakiik, varjualune, istepingid, laste mänguala, grilliala, külade infotabloo, parkimisala – see on koht, kus külade elanikud saavad vabaaega veeta.
5. Külades on olemas erinevad spordiväljakud:
korvpalli-, jalgpalli- ja võrkpalliväljak – see on koht, kus erinevas vanuses külade elanikud saavad aega veeta. On loodud võimalused mitmekesised võimalused sportlikeks sõpruskohtumisteks oma ja naabervaldade külade vahel.
6. **On ehitatud matka- ja tervisespordirajad, mis on valgustatud ja varustatud viitadega** – vabaaja veetmise koht nii külade elanikele kui ka puhkajatele.
7. **Kõik külade teed on korras, tolmuwab** – see on vajalik, et tiheneva autoliiklusega külates tunneksid kõik ennast hästi.
8. **Külad on turvaline paik elamiseks** – külade elanikud suhtlevad üksteisega, vahetades infot olulistest sündmustest või kahtlustest.

9. **Küla on kaetud traadita internetilevialaga** – on väga oluline külade jätkusuutlikkuse ja edasi arendamise seisukohast.
10. **Valgustatud külateed** – kõik teed on kaetud tänavavalgustusega, et oleks ohutu liigelda pimedal ajal.

5 Tegevuskava

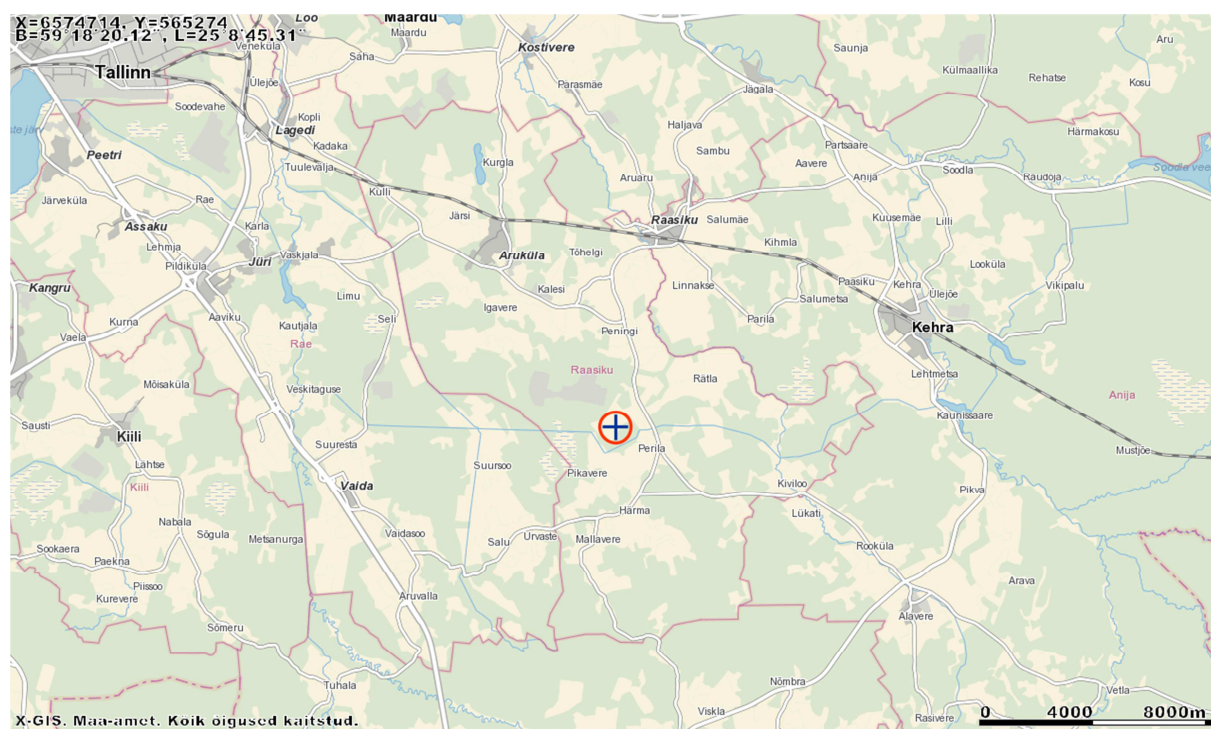
Pikavere ja Mallavere külade tegevuskava aastaks 2013-2023

Teema	Tulemus	Aeg	Vastutaja/Teostaja
Külaplatsi rajamine	Lõkkeplats, laululava, külakiik, varjualune, istepingid, laste mänguala, grilliala, külade infotabloo, parkimisala	2013 - 2023	MTÜ Mallavere ja Pikavere külaselts
Teede korrastamine (kokku 27 km)	Korras kruusateed	2013 - 2023	Vallavalitsus, vallavolikogu, MTÜ
Avalik internetipunkt	Korralikult töötav avalik internetipunkt. Arvutite soetamine, ruumi renoveerimine, mööbli soetamine. WiFi leviala	2009 – 2014 Teostatud	MTÜ, Ettevõtjad
Seltsielu	Külade jaanipäeva ja jõulupeo regulaarne korraldamine	Igal aastal	MTÜ
Arengukava täiendamine	Täiendatud arengukava	järjepidevalt	Külade elanikud
Lasteaed Pikavere koolimajas	Lasteaiarühma loomine	2009 Teostatud	Vallavalitsus, Vallavolikogu, Projektid, toetused
Külade kodulehekülg	Külade veebileht internetis	2013 -2023	MTÜ
Külade koostöö	Osalemine Raasiku valla suvepäevadel, ühisüritused ja koolitused teiste külade ja MTÜ-ga	Igal aastal	Külade elanikud MTÜ
Tuleohutuse korraldamine	Tuleohutuskoolituse korraldamine	2013 -2023	MTÜ
Tuletõrje veevõtukoha rajamine	Tuleveevõtu koha rajamine Pikaveresse	2013 - 2023	MTÜ, vallavalitsus, ettevõtjad
Info levitamine	Paigaldada infostend külaplatsile	2013 -2014	MTÜ, vallavalitsus, ettevõtjad
Matkaradade väljaehitamine	Viitadega tähistatud matkarajad	2013 -2023	MTÜ, vallavalitsus, ettevõtjad
Sportimis- ja vaba aja veetmise võimaluste loomine	Sportiväljaku rajamine (jooksuring, pallimänguplatsid,	2013 -2023	MTÜ, vallavalitsus, ettevõtjad, külade elanikud, projektid,

	kaugushüppekast). Vibu- ja krossirada.		toetused
Vabaajakeskuse rajamine	Vaba aja veetmise võimalused sügis- talvisel perioodil.	2013 -2023	MTÜ, vallavalitsus, ettevõtjad, külade elanikud, projektid, toetused
Bussiootepaviljonid	Bussiootepaviljonid kummalegi poole teed Pikavere la Veskimäe bussipeatustes, koos valgustusega.	2013 - 2023	MTÜ, vallavalitsus, ettevõtjad, külade elanikud
Koolimaja kivist kõrvalhoone väljaehitamine tehnooogiamajaks	Külade elanikele puidutöö, metallitöö s.h. sepatöö, käsitöö, kokanduse jt kursuste korraldamine ning koolilaste tööõpetustundide läbiviimine	2013 -2023	MTÜ, vallavalitsus, ettevõtjad, külade elanikud, projektid, toetused

6 Lisa 1

Raasiku valla kaart

7 Lisa 2

Mallavere ja Pikavere külade kaart

